

ÖĞRENCİLERİN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMLERİNE DÖNÜK TUTUMLARI*

Firdevs BAYRAK BAYAT**
Raif KALYONCU***

Öz: Araştırmanın amacı; Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin sınıf yönetimine dönük öğrenci tutumlarını belirleyip, sanat dersini daha etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır. Bu temel amaç çerçevesinde, Ortaokul, Anadolu liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesinde okuyan öğrencilerin öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve aralarında anlamlı fark olup olmadığının ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin devam ettikleri okulun türüne, cinsiyetlerine, öğrenci ailelerinin gelir düzeylerine, öğrencilerin okudukları sınıfın mevcuduna, sanat eğitimi alınan mekânın türüne bağlı olarak sınıf yönetime dönük tutumların ne olduğuna ilişkin sorulara cevap aranmıştır. Araştırma “Öğrencilerin, görsel sanatlar dersi öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutumlarının belirlemeye yönelik olarak nedensel karşılaştırma modeli ile yürütülen bir araştırmadır. Bu araştırmanın örneklemini Trabzon ilinin farklı ortaokul ve liselerinden toplamda 659 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen beşli likert tipindeki tutum ölçeği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edilmiş, ayrıca veri analizleri için t testi ile Mann-Whitney U testinden faydalanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin Görsel Sanatlar öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutumları ile öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri okulun türü, öğrenci cinsiyetleri, ailelerinin gelir düzeyleri, sınıf mevcudu, öğrencilerin sanat eğitimi aldığı mekânın türü, öğrencilerin öğrenimlerini sürdürdükleri okul türü ve kademesi dikkate alınarak yapılan cinsiyet değişkeninde anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Sanat Eğitimi, Öğretmen, Öğrenci, Öğrenci Tutumları

* Bu çalışma, Doç. Dr. Raif KALYONCU danışmanlığında tamamlanan “Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimlerine Dönük Tutumları” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Bener Cordan Ortaokulu, Ortahisar, Trabzon, latifbayat@gmail.com, Makale Geliş Kabul Ediliş Tarihi: 24/01/2018 – 13/07/2018.

*** Doç. Dr., KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi Trabzon, raifkalyoncu@hotmail.com, ORCID ID: 0000 0002 8823 0315.

STUDENTS ATTITUDES AGAINST TO VISUAL ARTS TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT*

Firdevs BAYRAK BAYAT**
Raif KALYONCU***

Abstract:

The purpose of the research; to identify students' attitudes against to visual arts course teachers' classroom management is to contribute to further the art classes held in an effective way. With this main objective, secondary schools, Anatolian high schools, Anatolian Fine Arts and Sports High School students' attitudes towards teachers classroom management is studied for various variables and aims to reveal whether significant difference existed in this context. The Research is a research that carried out by comparison causal model for assessing the attitude of students towards the management class of visual arts teachers. The sampling of the Research a total of 659 students from different secondary and Anatolian high schools of the province of Trabzon. Data in the study, five were created on multiple expert opinions and support was obtained with the Likert-type attitude scale. The obtained data were analyzed with SPSS 16.0 program was utilized by t test, Mann-Whitney U test for data analysis.

As a result of research, there were significant differences between Visual Arts course students' attitudes towards teacher's classroom management, with the type of school that students continue their education, student's gender, income level of the families, class size, the type of place where students receive arts education and gender differences type of school and considering their level that the students continue their education.

Keywords: Visual Arts Education, Arts Education, Teachers, Students, Student Attitudes

1. Giriş

Sanatın eğitimle birlikte anıldığı, eğitimin vazgeçilmez unsurlarından biri olduğu günümüz dünyasında; sanat, süregelenmiş olan birçok dogma, kavram ve anlayışın değişmesinde etkisi olan önemli unsurlardan biridir. Eğitimde sanatın etkisi insan fak-

* This study was produced from master thesis titled "Students Attitudes Against to Visual Arts Teachers' Classroom Management" advised by Assoc. Prof. Dr. Raif KALYONCU.

** Bener Cordan Secondary School, Ortahisar, Trabzon.

*** Prof. Dr., KTU, Fatih Education Faculty, Trabzon..

◆ **Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu**

törüne bağlıdır. Eğer sanatın önemini kavramış öğretmen varsa sanat ancak o zaman etkili bir güçtür. Diğer yandan öğrenme-öğretme süreçlerinde sanatı işlevsel hale getirecek kişi yine öğretmendir.

ABD’li düşünür ve aynı zamanda bir eğitimci olan Goodman’a göre; bireyler sanatı icra ederken aslında yepyeni bir dünya inşa etmiş olurlar. Bu durum çocuklarda daha net bir şekilde kendini belli eder. Gerek formal gerekse informal şekilde sanat eğitimi alan çocuklar, özgürce sanat yaparken tamamen kendilerine ait kocaman bir dünya kurmaktadır. Sanat eğitimi alan çocuklar; sanat işlevi sırasında ve bu işlevin sonucunda kendilerine karşı olan bakış açılarını değiştirir ve birtakım farklılıklar yaşarlar. Daha özgür, daha kendine güvenen ve öz saygıları gelişmiş birer kişi olurlar. Sanat eğitimi çocuğun genel anlamda gelişimi için en gerekli ortamdır. Kişi ancak özgür bir ortamda kendini ifade edebilir ve çok boyutlu olarak kendini tanıma fırsatını yakalar. Eğitimin her kademesinde gerçekleşen çalışmalar bu doğal eğitimin paralelinde olmalıdır (Gökaydın, 1990).

“Sanat; bireyin genel eğitimi içerisinde kendine özgü yöntem ve ilkeleri olan özel bir alan olup, bireyin duygu ve düşünce izlenimlerini anlatabilme, yetenek ve yaratıcılığını ortaya çıkarma çabasının tümüdür” (Tuna, 2004). Sanat; bireyin karşılaştığı durum ve olayları belli bir amaç ve yöntem ile bir güzellik ülküsü çerçevesinde işleyip anlatma çabasıdır. Sanat, bireyin duygulanımlarını, düşüncelerine, heyecanlarına ve ruhsal deneyimlerine biçim vererek diğer insanlarla paylaşması sonucunu doğurur. Sanatın öğrenme ve gelişim sürecinin etkin bir yardımcı olması olup, bireyde sosyal ilişkilerinde işbirliği ve yardımlaşmayı, birlikte bir şeyler yapma çabasını ve sevincini yarattığı da bir gerçektir (Uçan, 1995).

Sanatın bu denli önemli olduğu günümüzde her şey çocuk ve onun gelişimi üzerinde odaklanmıştır. Çocukların kendilerini tanımalarında, gelişimlerini sağlamalarında, sağlıklı bir ruh haliyle olayları değerlendirip yorum yapabilme becerisi kazanabilmelerinde, sosyalleşebilmelerinde sanat ve sanat eğitimi elbette ki gereklidir. Görsel Sanatlar dersi; genel eğitime olan faydasının yanında, özel eğitime muhtaç olan çocukların gelişimi açısından da son derece faydalı olan bir disiplin alanıdır (Altun, 2010).

Toplum düzeninin sağlam bir şekilde devamlılığını sürdürmek, devletin bünyesinde barındırdığı bireylerin ihtiyaçlarını karşılamak, bu bireylerin mutlu, memnun ve kendilerini gerçekleştirmiş olmalarını sağlamak, devlet kurumunun görevleri arasında belki de en önemlisidir. Bütün bunlar devlet kurumu yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklemektedir.

Devletler, bireylerin eğitim alanındaki isteklerinin cevaplandırıp, gelişen dünya konjonktürüne uygun en yeni ve en ileri eğitim sistemlerini arayıp bulup, toplumun genel yapısına uygun ilerici ve bilimle temellendirilmiş eğitim politikaları geliştirerek ihtiyaçlara cevap vermekle yükümlüdürler.

Birey doğuştan beraberinde getirdiği birçok yeteneğe sahiptir. Kişi yeteneklerini geliştirdikçe davranışları da değişir ve gelişir. Bu bağlamda eğitimi, yeteneklerin belirlenmesi ve geliştirilmesi şeklinde tanımlayabiliriz. Davranış değişikliklerinin sayısı ve özelliği, Kişinin doğuştan beraberinde getirdiği yeteneklerinin yanında içinde bulunduğu toplumun kültürel bakımdan ne derece gelişmiş olduğu ile de ilişkilidir. Bireyin yeteneklerinin ne derece geliştireceği, ona sunulan imkanlara bağlıdır. Eğer bireye yeterli imkan sağlanırsa, o da bu imkanlar çerçevesinde yeteneklerini son aşamasına kadar geliştirebilir. Bu anlamda etkili bir eğitim nitelikli insan kaynağı sağlamada önemli bir araç olmaktadır (Öncel, 2000).

Eğitim insanlığın tarih sahnesinde her zaman var olan bir olgudur. Günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda varlığını devam ettirmektedir. Nüfusu sınırlı olan ilkel bir kabilede, insanoğlu bir taraftan temel ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığı araçları geliştirmeye çalışmış, bir taraftan da toplumdaki çocuk, genç ve diğer yetişkinlere örgün olmayan bir eğitim sunmuştur. Böyle bir toplumda birey, canlı cansız çevre ile etkileşim içine girerek öğrenmiştir ve öğrenmektedir. Öğrenmenin oluştuğu her durumda, insan davranışlarını değiştiren bir eğitim sürecinden söz edilebilir. Örnek olarak balıkçılıkla geçinen ilkel bir kabilede, babasını peşine takılarak balık avına giden çocuk, kendi yaşamı içinde eğitilmektedir (Varış, 1991'den aktaran: Artut, 2002:87).

Eğitim, bireylerin düşünce, karakter ve ruh güçlerinin geliştirilmesidir. İyi bir eğitimin sonucunda kişi karşılaştığı olaylar karşısında olayı, doğru anlama, yorumlama, muhakeme etme ve sonucunda da doğru kararlar alabilme yeteneği kazanır. Eğitim bireyin geleceği ile ilgili şifreleri bünyesinde barındırmalıdır (Ersoy, 1990).

Kişi öğrendiklerini hayata geçirebildiği kadarıyla kazanmış olur. Bu yüzden eğitim kişiye öğrendiklerini nasıl hayata aktarabileceği konusunda yardımcı olmalıdır. Okullarda gerçekleştirilen Görsel Sanatlar eğitimi, bireylerin duyuşsal özellikleri ve eğitim gereksinimleri dikkate alınarak onları geleceğe hazırlayan en önemli disiplin alanlarından biridir. İlköğretimde Görsel Sanatlar dersi; bireye toplumsal bir varlık olduğunu, kendini ifade edebilme, yaratıcılığı geliştirebilme, yaşadığı ortamı tanıma, bireye bir değer olduğunun farkındalığını kazandırarak kişilik gelişimine ve kendini gerçekleştirilmesine yardımcı olan temel derslerden biridir (Ertemin, 1977; MEB, 2006).

Eğitim insanları belli amaçlar doğrultusunda yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen bireylerde birtakım değişimler meydana gelmesi beklenir. Eğitim öğretim faaliyetleri, eğitimin en önemli bölümünü oluşturmakla birlikte, eğitim-öğretim faaliyeti sadece okullarda yapılmaz. Günlük yaşayışlar ile eğitim-öğretimin iç içe geçmişliğinden dolayı, eğitim denildiği zaman hatırlara ilkönce okul gelmektedir. Oysa okul dışında da gençleri ve yetişkinleri bir mesleğe hazırlamak ve onların hayata uyumlarını kolaylaştırmak için açılmış kısa süreli eğitim veren kurumlar vardır. Ayrıca eğitim, aile, iş yeri, asker ocağı, ibadethaneler gibi insan topluluklarının bir arada olup çok

◆ **Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu**

çeşitli paylaşımların yaşandığı hemen hemen her alanda meydana gelir. En gelişmiş anlamıyla eğitim, toplumdaki 'kültürleşme' sürecinin bir parçasıdır (Fidan, 1985'ten aktaran: Artut, 2002: 87).

Farklı bir tanıma göre eğitim; düzenli olarak çeşitli eğitim kurumlarında yürütülen faaliyetlerin yanında televizyon izleme, sosyal etkileşimler, diğer insanlar ile ilişkiler, aile ortamı gibi okuldaki etkinliklere nazaran daha fazla zaman alan ve kişi üzerindeki etkisi daha güçlü olan başka yaşantı ve deneyimleri de kapsayan ve okul gibi süreli olmayıp ömür boyu süren bir süreçtir (Grolier International Americana, 1993).

Bütün bunlardan yola çıkarak, eğitim; bireylerin kendilerine fayda sağlayacak bilgiler edinebilmesi için giriştiği bilinçli ve bilinçsiz faaliyetlerin tümünü kapsayan ve insan ömrü boyunca süreklilik arz eden, aynı zamanda sürekli değişim gerektiren bir süreç olarak tanımlayabiliriz. Eğitim sadece bireyleri değil bireyin etkileşim içinde bulunduğu her şeyi kapsamaktadır.

Devlet kurumunun yöneticileri, devletin barındırdığı bireylerin birçok ihtiyaçlarını karşılamak için planlama ve uygulama içerisindedirler. Eğitimin büyük bir kısmı okullarda meydana gelmektedir. Okul, çeşitli değerleri bünyesinde barındıran ve bu değerler ile birlikte işleyen bir kurumdur. Temel görevlerinden biri hem kendi içinde hem de kendi dışında çatışan sosyal, politik ve ekonomik değerleri uzlaştırmak ve dengelemektir. Okul bireyin topluma uyumunu sağlamak için kurulmuş bir kurum olduğundan toplum koşullarını ve değerlerini bireye açıklamak zorundadır (Bursalıoğlu, 1987). Bundan da anlaşılacağı gibi gençlere daha verimli olabilmek ve istenilen düzeyde eğitim-öğretim süreçlerine katabilmek için iyi eğitilmiş ve her anlamda donanımlı öğretmenlere ihtiyaç vardır. Ancak bu şekilde yetiştirilmiş öğretmenler ile etkili bir sınıf yönetimi ve etkili bir eğitim gerçekleştirilebilir.

Sınıf yönetimi, sınıfta öğrenmeye uygun bir ortamın oluşturulmasını, fiziksel düzenlemeleri, öğretim akışını ve zaman yönetimini, sınıf ortamında ilişkilerin belirli kurallar çerçevesinde düzenlenmesi ve öğrenci motivasyonunun sağlanmasını içerir (Karip, 2002). Sınıf içinde uyulacak kuralların öğretmen tarafından sene başında öğrenci ilgi ve ihtiyaçları da gözeticilerle hatta onların katılımı da alınarak kapsamlı bir şekilde belirlenmelidir. Öğrencilerin bu kurallara uyması sağlamalı ve yıl boyunca etkin bir şekilde bu kuralların devamlılığı sürmelidir. Bu şekilde sınıf yönetiminde büyük kolaylıklarda sağlanmış olunacaktır. Süreç sonunda öğrencilerde istenmeyen davranışlarda büyük oranda azalma gözlenecek ve öğrencilerde olumlu kişilik özellikleri kazanmalarına yardımcı olunacaktır (Gürsel ve Diğerleri, 2011). Bu bağlamda sınıf yönetimi; öğretimin her yönüyle gerçekleştirilebilmesi için gerekli şartların sınıf içinde tam anlamıyla sağlanması ve gerekli uygulamanın yapılabilmesi için uygun ortamın yaratılması olarak ifade edilebilir denilebilir. Ayrıca öğretmenin etkili bir sınıf yönetimi gerçekleştirebilmesi için yeterli alan bilgisinin yanında iyi bir gözlemci olması gerektiği de söylenilebilir. Öğretmen, öğrencinin gerek kişilik özellikleri gerek bilişsel

düzeyi ve gerek ise içinde bulunduğu sosyal çevresi (aile, bulunduğu köy, kasaba, şehir gibi) hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Yirminci yüzyılın başlarından bu yana sanat eğitimi kavramı, genel anlamda, sanatın tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan okul içi ve okul dışı yaratıcı sanatsal eğitimi tanımlamaktadır. Dar anlamda ise okullarda, sınıflarda ve ilgili bölümlerdeki bu alana ilişkin olarak verilen dersleri tanımlar (San, 1983). Yine, sanat eğitimi kişinin estetik yargıda bulunabilmesini amaçlar ve aynı zamanda yeni biçimleri algılamayı, kendini doğru biçimde ifade etmeyi öğretir (Erbay, 1997'den aktaran: Uysal, 2005). Tanımlardan da anlaşılabilirliği gibi sanat eğitiminin önemli bir ayağını da okullarda verilmeye çalışılan sanat eğitimi oluşturmaktadır. Öğrencilerin, algılarını, yorum yeteneklerini geliştirmek, eleştirel bakış açısı kazanmalarına ve bunlara paralel olarak estetik olanı bulup çıkararak hayata geçirmelerine katkı sağlar. Türkçe, matematik, fen ya da yabancı dil gibi dersler için gereksinim duyulan devamlı öğrenmelerin yanında, öğretmekle öğrenmek arasındaki köprüyü sağlam kuracak Görsel Sanatlar dersi (GRS) öğretmenleri de bulunmalıdır (Sündor, 2006). Eğitmek istediğimiz bireyleri tam ve doğru eğitmek, eğitim işini gerçekleştirirken olumlu benlik algısı, özgüven, uyum, eleştirel bakış açısı kazandırmak, yorum ve analiz yapabilme becerisi kazandırılarak kendinden daha emin, sağlam bir duruşa sahip, bilimsel yönü ağır basan kişiler yetiştirmek amaçlanıyorsa, sanat eğitimine önem verilmesi gerekmektedir. Böyle bir sanat eğitimi verebilmek için iyi yetiştirilmiş sanat eğitimcilerine ihtiyaç vardır. Okul bünyesi içinde sanat eğitimini verecek öğretmenlerin, iyi yetiştirilmesi, alanlarında uzman, öğrenci psikolojisini iyi tahlil edebilen, öğrenci ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran, öğrencisinin genel durumunu doğru analiz edebilen ve sınıf ortamını ona göre düzenleyebilen eğitimciler olmaları gerekir. Ancak bu doğrultuda istendik sanat eğitimi gerçekleştirilebilir.

Araştırmada bu amaçlar doğrultusunda Ortaokul, Anadolu Liseleri ve Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin sanat dersindeki sınıf yönetimine karşı olan tutumlarının ne doğrultuda olduğunu incelemek araştırmacı tarafından amaç seçilmiştir.

Bu amaçtan yola çıkarak araştırmanın alt amaçları şu şekilde belirlenmiştir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; öğrencilerin Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerinin sınıf yönetimine dönük tutumlarını incelemektir.

1. 2. Alt Amaçlar

1. Öğrencilerin okudukları okul türüne bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

2. Öğrencilerin cinsiyetlerine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

◆ **Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu**

3. Öğrenci ailelerinin gelir düzeylerine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

4. Sınıf mevcuduna bağlı olarak öğrencilerin sınıf yönetimlerine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

5. Öğrencinin sanat eğitimi aldığı mekânın türüne bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

6. Okul türü, kademesi ve öğrencinin cinsiyetine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Bu kapsamda nicel verilerin elde edilebilmesi için araştırmanın deseni nedensel karşılaştırma yöntemine uygunluk göstermektedir. Nedensel karşılaştırmalarla var olan bir durumun ya da olayın nedenleri, bu duruma sahip olanlarla olmayanlar karşılaştırılarak bulunmaya çalışılır (Karasar, 2008). Bu tür araştırmalara ilişkisel araştırmalar da denir. İlişkisel çalışmalarda değişkenler arasındaki ilişkilerin tanımlanması amaçlanır. Bu kapsamda bireysel farklılıklar üzerinde de durulur. (Barker, Pistrang, & Elliott, 2002). Araştırmacılar çalışmalarında değişkenler arasında ilişkiler ararlar. Bunu yapmak için en az iki değişkenden oluşan durumlar arasında karşılaştırmalar yaparlar (Çepni, 2009). Yapılan bu çalışmada farklı okul ve sınıflarda okuyan birden çok öğrenci guruplarının sınıf yönetimine yönelik tutumlarına etki eden faktörler araştırılmıştır. Araştırmaya en uygun yöntem olarak nedensel karşılaştırma yöntemi uygun görülmüş ve kullanılmıştır.

2. 2. Çalışma Gurubu

Bu çalışmanın çalışma gurubu Trabzon ilinin farklı ortaokul ve liselerinden seçilen ve yaşları 10 ile 18 arasında değişen (Ort=13.78, S=1.94) 659 öğrenci (Kız= 340, Erkek= 319) oluşturmaktadır. Öğrencilerle ilgili diğer tanımlayıcı bilgiler tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğrencilerle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

	Değişken		f	%	
			Cinsiyet	Ortaokul	Kız
		Erkek	205	45.9	
	GSL ve Lise	Kız	98	46.2	
		Erkek	114	53.8	
Anne Eğitim Durumu	Ortaokul	Okuyazar Değil	12	2.7	
		İlkokul	109	24.4	
		Ortaokul	93	20.8	
		Lise	133	29.8	
		Üniversite	100	22.4	
	GSL ve Lise	Okuyazar Değil	6	2.8	
		İlkokul	78	36.8	
		Ortaokul	53	25	
		Lise	53	25	
Baba Eğitim Durumu	Ortaokul	Okuyazar Değil	8	1.8	
		İlkokul	60	13.4	
		Ortaokul	67	15	
		Lise	171	38.3	
		Üniversite	141	31.5	
	GSL ve Lise	Okuyazar Değil	1	0.5	
		İlkokul	34	16	
		Ortaokul	47	22.2	
		Lise	76	35.8	
Aile Geliri	Ortaokul	Üniversite	54	25.5	
		1000 TL'den az	111	24.8	
		1001-3000 TL arası	236	52.8	
		3001 TL üstü	100	22.47	
		GSL ve Lise	1000 TL'den az	45	21.2
	GSL ve Lise	1001-3000 TL arası	136	64.2	
		3001 TL üstü	31	14.6	
		İl Merkezi	406	90.8	
		İlçe ve Kasaba	26	5.8	
İkamet Edilen Yer	Ortaokul	Köy	15	3.4	
		İl Merkezi	175	82.5	
		İlçe ve Kasaba	19	9	
		Köy	18	8.5	
		GSL ve Lise	15 Kişiden Az	24	5.4
	GSL ve Lise	15-35 Kişi Arası	268	60	
		35 Kişiden Fazla	155	34.7	
		15 Kişiden Az	30	14.2	
		15-35 Kişi Arası	106	50	
Okunan Sınıfın Mevcudu	Ortaokul	35 Kişiden Fazla	76	35.8	
		Sınıf	419	93.7	
		Atölye	28	6.3	
		GSL ve Lise	Sınıf	37	17.5
		Atölye	175	82.5	
	GSD İşlendiği Yer	Ortaokul	Okuyan	359	80.3
			Okumayan	11	2.5
			Bazen Okuyan	77	17.2
		GSL ve Lise	Okuyan	106	50
Okumayan			28	13.2	
Bazen Okuyan			78	36.8	
Kültür Sanat Aktivitelerine Katılma Durumu	Ortaokul	Katılan	224	50.1	
		Katılmayan	96	21.5	
		Bazen katılan	127	28.4	
		GSL ve Lise	Katılan	82	38.7
		Katılmayan	60	28.3	
	Bazen katılan	70	33		

2. 3. Veri Toplama Araçları

2. 3. 1. Kişisel Veri Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan bu formda öğrencilerle ilgili bazı tanımlayıcı bilgiler toplanmıştır. Formda öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, anne ve babalarının eğitim düzeyleri, ailenin ikamet ettiği yer, ailenin gelir düzeyi, öğrencim görülen okul, sınıf mevcudu, Güzel Sanatlar dersinin işlendiği yer, kitap okuma ve sanatsal aktivitelere katılma durumlarına ilişkin ifadeler yer verilmiştir.

2. 3. 2. Görsel Sanatlar Dersi Sınıf Yönetimi Tutum Ölçeği

2010-2011 Eğitim-Öğretim yılında araştırmacı tarafından öğrencilerin Güzel Sanatlar dersi sınıf yönetimine ilişkin öğretmen algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeklerdir. Ölçek geliştirilirken KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Eğitim Bilimleri Bölümü ve İlköğretim Bölümünde alanında uzman toplam 7 kişiden destek alınarak içerik geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Ölçek sınıf yönetimiyle ilgili dört boyuttan oluşmaktadır; Sınıf Ortamının Fiziksel Düzeni (6 Soru), Öğretim Plan ve Programı (9 Soru), Zamanlama (4 Soru), Sınıf İçi İlişkiler (6 Soru), Öğrenci Davranışlarının Düzenlenmesine İlişkin Boyut (8 Soru) Anket toplamda 33 sorudan meydana gelmiştir. Beşli likert tipinde hazırlanan ölçekte ifadeler “Kesinlikle Katılıyorum” ile “Kesinlikle Katılmıyorum” arasında değişmektedir. Yapılan psikometrik değerlendirilmede verilerin psikometrik değerlendirme için uygun olduğu saptanmıştır (Keiser-Meyer-Olkin (KMO)=.89). KMO değerinin .70’in üzerinde olması ve Barlett’s testinin anlamlılığı ($\chi^2=6923.12$, $sd= 528$, $p< .001$) bu uygunluğun göstergeleridir. Ölçeğin toplam iç tutarlık güvenirlik katsayısı Cronbach Alfa .88 olarak bulunmuştur. Cronbach Alfa güvenirlik katsayıları “ Sınıf Ortamının Fiziksel Düzeni” alt ölçeği için $\alpha =.59$; “ Öğretim Plan ve Programı “ alt ölçeği için $\alpha=.73$; “ Zamanlama “ alt ölçeği için $\alpha= .70$; “ Sınıf İçi İlişkiler “ alt ölçeği için $\alpha=.84$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans % 56’dır.

2. 3. 3. İşlem

Araştırma planının yapılmasından sonra Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmış ve uygulama okullarda gerçekleştirilmiştir. Uygulama araştırmacı gözetiminde sınıf ortamında yapılmıştır.

2. 4. Veri Analizleri

Veri analizleri SPSS 16.0 programı ile yapılmıştır. Eksik ve hatalı veriler çıkarıldıktan sonra analizler 659 veri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Veri analizleri için tanımlayıcı istatistik teknikleri ile anlam çıkarıcı tekniklerden bağımsız t testi ile ANOVA testleri kullanılmıştır. Parametrik olmayan veriler için Mann-Whitney U testinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma esnasında nicel yaklaşımla elde edilen bulgular altı farklı alt problem çerçevesinde verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine Dair Bulgular

İlk olarak ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin algıları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tablo 1’de özetlenmektedir. Buna göre SOFD puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-9.97$, $p<.05$). Bu fark Lise ve GSL öğrencilerin puan ortalamalarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. OPP puanları arasında da anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t=2.55$, $p<.01$). Buradaki fark ise ortaokul öğrencilerinin bu boyuttan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin OZB boyutundan aldıkları puanlar arasında da anlamlı fark vardır ($t=-2.03$, $p<.04$). Bu boyuttaki farklılık da lise ve GSL öğrencilerin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin SİİD ($t=3.11$, $p<.001$) ve ÖDD ($t=3.67$, $p<.001$) puanları arasında da anlamlı farklılıklar saptanmıştır. SİİD boyutunda ortaokul ÖDD boyutunda ise lise ve GSL öğrencilerinin puanları anlamlı düzeyde diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin ölçeğin toplamından aldıkları puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Tablo 2. Ortaokul ve Lisede Okuyan Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Ölçek	Okul Türü	N	Ort	S	t	p
SOFD	Ortaokul	447	2.83	0.80	-9.97	0.001
	Lise ve GSL	212	3.50	0.84		
OPP	Ortaokul	447	3.56	0.81	2.55	0.01
	Lise ve GSL	212	3.39	0.67		
OZB	Ortaokul	447	3.05	1.01	-2.03	0.04
	Lise ve GSL	212	3.23	1.09		
SİİD	Ortaokul	447	3.81	0.89	3.11	0.001
	Lise ve GSL	212	3.58	0.84		
ÖDD	Ortaokul	447	3.71	0.90	3.67	0.001
	Lise ve GSL	212	3.44	0.81		
TPLPUAN	Ortaokul	447	3.44	0.64	0.12	0.90
	Lise ve GSL	212	3.43	0.58		

◆ Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu

SOFD=Sınıf Ortamının Fiziksel Düzeni, OPP=Öğretim Plan ve Programı, OZ=Öğretim Zamanı, SİİD= Sınıf İçi İlişkilerin Düzenlenmesi, TPLPUAN= Ölçekten Alınan Toplam Puan ÖDD= Öğrenci Davranışlarının Düzenlenmesi

3. 2. İkinci Alt Probleme Dair Bulgular

Okul farkı gözetmeksizin cinsiyet değişkeni dikkate alınarak yapılan karşılaştırma elde edilen sonuçlar tablo 3’de verilmektedir. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin SİD ($t=3.26$, $p < .001$), ÖDD ($t=3.19$, $p < .001$) boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı fark vardır. Bu farklılık her iki boyutta da kızların aldıkları puanların anlamlı düzeyde yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Kız ve erkeklerin ölçeğin tamamından aldıkları puanlar arasında da anlamlı farka rastlanmıştır ($t=2.22$, $p < .05$). Buradaki fark da kızların puanlarının anlamlı düzeyde yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Diğer boyutlarda anlamlı farka rastlanmamıştır.

Tablo 3. Kız ve Erkek Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Ölçek	cin	N	Ort.	S	t	p
SOFD	Kız	340	3.00	0.83	-1.48	0.139
	Erkek	319	3.10	0.91		
OPP	Kız	340	3.54	0.76	1.28	0.201
	Erkek	319	3.47	0.79		
OZB	Kız	340	3.16	1.02	1.27	0.205
	Erkek	319	3.05	1.05		
SİİD	Kız	340	3.84	0.85	3.26	0.001
	Erkek	319	3.62	0.90		
ÖDD	Kız	340	3.72	0.87	3.19	0.001
	Erkek	319	3.51	0.88		
TPLPUAN	Kız	340	3.49	0.59	2.22	0.027
	Erkek	319	3.38	0.66		

3. 3. Üçüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Okul farkı dikkate alınmadan öğrenci ailelerinin sahip oldukları ekonomik gelir düzeylerine göre sınıf yönetimi ölçeğinden aldıkları puanlarla ilgili ANOVA analizi tablo 4’de görülmektedir. Buna göre gelir düzeyine ilişkin anlamlı farklılık sadece OPP boyutunda gözlenmektedir ($F_{2,656}=3.63$, $p < .05$). Bu fark ailelerinin gelir düzeyi

1000TL'den az olan öğrencilerin puanlarının gelir düzeyi 3000 TL'den fazla olanlardan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 4. Farklı Ekonomik Gelir Düzeylerine Sahip Olan Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

		KT	Sd	KO	F	p	Fark
SOFD	Gruplar Arası	2,804	2	1,40	1,85	0,15	
	Grup İçi	496,79	656	0,75			
	Toplam	499,59	658				
OPP	Gruplar Arası	4,32	2	2,16	3,63	0,02	100TL'den az >3000 TL üstü
	Grup İçi	389,72	656	0,59			
	Toplam	394,04	658				
OZB	Gruplar Arası	4,937	2	2,46	2,3	0,10	
	Grup İçi	704,12	656	1,07			
	Toplam	709,06	658				
SİİD	Gruplar Arası	1,739	2	0,86	1,11	0,32	
	Grup İçi	511,51	656	0,78			
	Toplam	513,25	658				
ÖDD	Gruplar Arası	3,603	2	1,80	2,34	0,09	
	Grup İçi	503,84	656	0,76			
	Toplam	507,45	658				
TPLPU-ANL	Gruplar Arası	0,277	2	0,13	0,35	0,70	
	Grup İçi	258,44	656	0,39			
	Toplam	258,72	658				

KT: Kareler Toplamı KO: Kareler Ortalaması SD: Serbestlik Derecesi

3. 4. Dördüncü Alt Probleme Dair Bulgular

Öğrencilerin sınıf mevcutları göz önünde bulundurularak yapılan ANOVA testinden elde edilen sonuçlar tablo 5'de özetlenmektedir. Buna göre SOFT boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($F_{2,656}=6.96, p<.001$). Bu farklılık sınıf mevcudu 15'in ile 15-35 arasında olan öğrencilerin puanlarının sınıf mevcudu 35'in üstünde olan öğ-

◆ Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu

rencilerden aldıkları puanların yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Bir anlamlı farklılık da OPP boyutundadır ($F_{2,656}=8.08, p<.001$). Burada da sınıf mevcudu 15-35 arasında olanların puanları 35'in üstünde olanlarından anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin toplam puanları arasında da anlamlı fark belirlenmiştir ($F_{2,656}=8.03, p<.001$). Buradaki fark da 15-35 arasında mevcuda sahip olan öğrencilerin 35'in üstünde mevcuda sahip olanlardan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Sınıf Mevcutları Farklı Olan Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

		KT	Sd	KO	F	p	Fark
SOFD	Gruplar Arası	10.38	2.00	5.19	6.96	0.001	-15>35 +
	Grup İçi	489.22	656.00	0.75			15-35>35 +
	Toplam	499.60	658.00				
OPP	Gruplar Arası	9.47	2.00	4.74	8.08	0.001	15-35>35+
	Grup İçi	384.57	656.00	0.59			
	Toplam	394.04	658.00				
OZB	Gruplar Arası	3.76	2.00	1.88	1.75	0.18	
	Grup İçi	705.30	656.00	1.08			
	Toplam	709.06	658.00				
SiİD	Gruplar Arası	3.53	2.00	1.77	2.27	0.10	
	Grup İçi	509.73	656.00	0.78			
	Toplam	513.26	658.00				
ÖDD	Gruplar Arası	4.13	2.00	2.06	2.69	0.07	
	Grup İçi	503.32	656.00	0.77			
	Toplam	507.45	658.00				
TPLPUANL	Gruplar Arası	6.18	2.00	3.09	8.03	0.001	15-35>35+
	Grup İçi	252.54	656.00	0.39			
	Toplam	258.72	658.00				

KT: Kareler Toplamı KO: Kareler Ortalaması SD: Serbestlik Derecesi

3. 5. Beşinci Alt Probleme Dair Bulgular

Dersi sınıfta ya da atölyede yapan öğrencilerin sınıf yönetimi ile ölçeklerden aldıkları puanlar arasındaki farklılıklar Tablo 6'da özetlenmektedir. Buna göre öğren-

cilerin SOFT ($t=-13,64$, $p< .001$) ve OZB ($t=-2,90$, $p< .001$) puanları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Her iki boyutta da dersleri atölyede yapan öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin algı puanları daha yüksektir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puanlar arasında da anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=-2,99$, $p< .001$) Buradaki fark da dersi atölyede yapan öğrencilerin puanlarının yüksek çıkmasından kaynaklanmıştır.

Tablo 6. Sınıf ve Atölyelerde Ders Yapan Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

	Ders Yeri	N	Ort	S	t	p
SOFD	Sınıf	456	2.77	0.77	-13.64	0.001
	Atölye	203	3.66	0.77		
OPP	Sınıf	456	3.51	0.82	0.49	0.63
	Atölye	203	3.48	0.66		
OZB	Sınıf	456	3.03	0.97	-2.90	0.001
	Atölye	203	3.28	1.15		
SİİD	Sınıf	456	3.74	0.91	0.25	0.80
	Atölye	203	3.72	0.83		
ÖDD	Sınıf	456	3.65	0.90	1.23	0.22
	Atölye	203	3.56	0.83		
TPLPUANL	Sınıf	456	3.39	0.64	-2.99	0.001
	Atölye	203	3.55	0.58		

3. 6. Altıncı Alt Probleme Dair Bulgular

Araştırmada ortaokul ve lisede okuyan öğrenciler kendi aralarında iki kategoriye ayrılmış ve buna bağlı olarak cinsiyete dayalı farklılıklar araştırılmıştır. Kız ve erkek ortaokul öğrencilerinin puanları arasında SİİD ($t=1.74$, $p< .001$) ve toplam TPLPUAN' da ($t=2.44$, $p< .05$) anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. SİİP boyutunda bu fark kızların puanlarının (Ort=3.93, S=.87) erkeklerin puanlarından (Ort=3.66, S=.93) yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. TPLPUAN' a ilişkin farklılık da kızların puanlarının (Ort=3.51, S=.59), erkeklerin puanlarından (Ort=3.36, S=.69) yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında diğer boyutlarda ortaokul öğrencileri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Kız ve erkek lise öğrencilerinin hem toplam hem de dört boyutla ilgili puanları arasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

◆ Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu

Tablo 7. Kız ve Erkek Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Okul Türü	Boyut	Cins	N	Ort	Ss	t	p
Ortaokul	SOFD	Kız	242	2.80	.77	-0.66	0.51
		Erkek	205	2.85	.83		
Lise ve GSL	OPP	Kız	242	3.62	.79	1.74	0.08
		Erkek	205	3.49	.84		
	OZB	Kız	242	3.11	.98	1.48	0.14
		Erkek	205	2.97	1.04		
	SİİD	Kız	242	3.93	.84	3.25	0.001
		Erkek	205	3.66	.93		
	ÖDD	Kız	242	3.81	.87	2.66	0.008
		Erkek	205	3.58	.92		
	TPLPUAN	Kız	242	3.51	.59	2.44	0.015
		Erkek	205	3.36	.69		
	SOFD	Kız	98	3.47	.80	-0.54	0.589
		Erkek	114	3.53	.88		
	OPP	Kız	98	3.35	.65	-0.83	0.41
		Erkek	114	3.43	.69		
	OZB	Kız	98	3.26	1.11	0.40	0.689
		Erkek	114	3.20	1.08		
	SİİD	Kız	98	3.62	.85	0.62	0.533
		Erkek	114	3.55	.84		
	ÖDD	Kız	98	3.52	.82	1.32	0.19
		Erkek	114	3.37	.79		
TPLPUAN	Kız	98	3.45	.57	0.29	0.771	
	Erkek	114	3.43	.60			

Veriler parametrik olmadığı için resim dersinin atölye ya da sınıfta yapılma durumu dikkate alınarak öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin algıları arasındaki farklar U testi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tablo 3’de özetlenmektedir. Buna göre dersin yapıldığı yer dikkate alındığında OZB (U=4109, Z=-2.66, p<.008) ve TPLPUAN (U=4285, Z=-2.44, p<.02) boyutlarında anlamlı fark vardır. Bu fark her iki durumda

da atölyede yapılan derslerin puanlarının (Sıra ortalaması) yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer boyutlarda anlamlı fark bulunmamıştır. Buna karşı lise öğrencilerin puanları dikkate alındığında SOFD (U=1386, Z=-5.47, p<.001), OPP (U=1944, Z=-3.82, p<.001), SİİD (U=1941, Z=-3.83, p<.001), ÖDD (U=2135, Z=-3.26, p<.001) boyutlarında ve TPLPUAN'da (U=1598, Z=-4.84, p<.001) anlamlı farklılıklar vardır. Bu farklılıklarında tamamında atölyede yapılan dersin sınıf yönetimi açısından daha olumlu algılanmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 8. Derslerini Sınıfta ve Atölyede Yapan Öğrencilerin Sınıf Yönetimi Ölçeğinden Aldıkları Puanların Karşılaştırılması

Okul Türü	Ders Yeri	N	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	Z	p	
Ortaokul	SOFD	Sınıf	419	214.38	89825	1835	-6.11	.001
		Atölye	28	367.96	10303			
		Sınıf	447					
	OPP	Atölye	419	224.27	93970.5	5752	-0,17	0.86
		Sınıf	28	219.91	6157.5			
		Atölye	447					
	OZB	Sınıf	419	219.81	92098.5	4109	-2.66	0.008
		Atölye	28	286.77	8029.5			
		Sınıf	447					
	SİİD	Atölye	419	222.24	93116.5	5127	-1.12	0.26
		Sınıf	28	250.41	7011.5			
		Atölye	447					
	ÖDD	Sınıf	419	222.36	93170.5	5180	-1.03	0.3
		Atölye	28	248.48	6957.5			
		Sınıf	447					
	TPLPUAN	Atölye	419	220.14	92238.5	4285	-2.44	0.02
		Sınıf	28	281.77	7889.5			
		Atölye	447					
Lise ve GSL	SOFD	Sınıf	37	56.46	2089	1386	-5.47	0.001
		Atölye	175	117.08	20489			
		Sınıf	212					
	OPP	Atölye	37	71.54	2647	1944	-3.82	0.001

◆ Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu

	Sınıf	175	113,89	19931			
	Atölye	212					
OZB	Sınıf	37	99.72	3689.5	2986	-0.74	0.46
	Atölye	175	107.93	18888.5			
	Sınıf	212					
SİİD	Atölye	37	71.46	2644	1941	-3.83	0.001
	Sınıf	175	113.91	19934			
	Atölye	212					
ÖDD	Sınıf	37	76.7	2838	2135	-3.26	0.001
	Atölye	175	112.8	19740			
	Sınıf	212					
TPLPUAN	Atölye	37	62.18	2300.5	1598	-4.84	0.001
	Sınıf	175	115.87	20277.5			
	Atölye	212					

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada ortaokul, Anadolu liseleri ve Anadolu güzel sanatlar liselerinde lisede öğrenimlerine devam eden öğrencilerin GRS öğretmenin sınıf yönetimi becerisine karşı tutumları ile okul türü, cinsiyet, ailelerin aylık gelirleri, sınıf mevcutları, dersin işlendiği yer arasındaki ilişkinin incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma problemine ilişkin bilgiler araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve GSD' ye yönelik tutum maddelerinden oluşan Görsel Sanatlar dersi tutum ölçeği ile elde edilmiştir. Araştırma ile ilgili bulguların tartışılması ve yorumlanması inceleniş sırasına uygun olarak yapılmıştır.

1. Araştırmanın birinci alt probleminde “Öğrencilerin okudukları okul türüne bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Buna göre SOFD puanları arasında anlamlı fark bulunmuştur ($t=-9.97$, $p<.05$). Bu fark Lise ve GSL öğrencilerin puan ortalamalarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. OPP puanları arasında da anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t=2.55$, $p<.01$). Buradaki fark ise ortaokul öğrencilerinin bu boyuttan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin OZB boyutundan aldıkları puanlar arasında da anlamlı fark vardır ($t=-2.03$, $p<.04$). Bu boyuttaki farklılık da lise ve GSL öğrencilerin puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin SİİD ($t=3.11$, $p<.001$) ve ÖDD ($t=3.67$, $p<.001$) puanları arasında da anlamlı farklılıklar saptanmıştır. SİİD boyutunda ortaokul ÖDD boyutunda ise lise ve GSL öğrencilerinin puanları anlamlı düzeyde diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin ölçeğin toplama

mından aldıkları puanlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Birebir örtüşme de sanat dersine ayrılan zamana dair yapılan diğer bir çalışmada Öz (2003) "İlköğretim 2. kademesinde Resim-İş dersine ayrılan sürenin ders niteliğine etkisi" adlı çalışmasında da ele alınmış ve Resim-İş dersine ayrılan süre ile çalışmaların niteliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

2. Araştırmanın ikinci alt probleminde "Öğrencilerin cinsiyetlerine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna göre kız ve erkek öğrencilerin SİD ($t=3.26, p<.001$), ÖDD ($t=3.19, p<.001$) boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı fark vardır. Bu farklılık her iki boyutta da kızların aldıkları puanların anlamlı düzeyde yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Kız ve erkeklerin ölçeğin tamamından aldıkları puanlar arasında da anlamlı farka rastlanmıştır ($t=2.22, p<.05$). Buradaki fark da kızların puanlarının anlamlı düzeyde yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Diğer boyutlarda anlamlı farka rastlanmamıştır. Konak (2012) "İlköğretim 6. sınıf Görsel Sanatlar Eğitimi ders içi etkinliklerin öğrencilerin demokratik tutumlarına etkisi" konulu yüksek lisans tezinde elde ettiği veriler "Öğrencilerin cinsiyetleri ile sınıf yönetimine karşı olan tutumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna ulaştığımız cevapları destekler niteliktedir. Aksu (1997) "Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki etkinliği" adlı çalışmasının sonuçları ile ikinci alt problemimize dair ulaştığımız sonuçlar arasında örtüşme olduğu görülmüştür. Sever (2005)' in araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Yapılan diğer bir araştırma da Yolaç' ın yaptığı çalışmadır. Yolaç (2009) " İktisadi Bakımdan Eğitimin Önemi, Teknoloji ve Tasarım Dersine Yönelik Öğrenci Tutumları" konulu yüksek lisans tezidir. Araştırmanın sonucunda da, Teknoloji Tasarım dersi öğrencilerinin cinsiyetleri boyutunda öğrenci tutumlarında anlamlı fark gözlenmemiştir. Fakat öğrenci tutumlarının öğretmenin ders içi davranışlarının etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma sonuçları, yaptığımız çalışmanın sonuçları ile örtüşmemektedir. Oyma (2010)" İlköğretim Okullarının fiziksel yapılarına ilişkin Öğrenci Tutumları ve Öğretmen Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezi ile bu boyutta bir örtüşme olduğu gözlenmektedir.

3. Araştırmanın üçüncü alt probleminde "Öğrenci ailelerinin gelir düzeylerine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna göre gelir düzeyine ilişkin anlamlı farklılık sadece OPP boyutunda gözlenmektedir ($F_{2,656}=3.63, p<.05$). Bu fark ailelerinin gelir düzeyi 1000TL'den az olan öğrencilerin puanlarının gelir düzeyi 3000 TL'den fazla olanlardan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır. Bu boyutta birebir örtüşme de diğer bir araştırma, Konak (2012) "İlköğretim 6. sınıf Görsel Sanatlar Eğitimi ders içi etkinliklerinin öğrencilerin demokratik tutumlarına etkisi" adlı yüksek lisans tezidir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin demokratik tutumlarının anne babanın eğitim durumuna, ailenin aylık gelirine göre, cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermektedir. Araştırma sonucunda elde edilen bu bilgiler, çalışmanın üçüncü alt problemi sonucunda elde

edilen bulgular ile örtüştüğü görülmektedir. Farklı seviyelerde olsa da Turanlı (1995) "Öğrencilerin Sınıf yönetimine Yönelik Öğretmen Davranışlarına Dair Beklenti ve Algıları" adlı yüksek lisans tezinin sonuçlarıyla bulunan sonuçlar arasında paralellik görülmüştür.

4. Araştırmanın dördüncü alt probleminde "Sınıf mevcuduna bağlı olarak öğrencilerin sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna göre SOFT boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($F_{2,656}=6.96$, $p<.001$). Bu farklılık sınıf mevcudu 15'in ile 15-35 arasında olan öğrencilerin puanlarının sınıf mevcudu 35'in üstünde olan öğrencilerden aldıkları puanların yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Bir anlamlı farklılık da OPP boyutundadır ($F_{2,656}=8.08$, $p<.001$). Burada da sınıf mevcudu 15-35 arasında olanların puanları 35'in üstünde olanlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Öğrencilerin toplam puanları arasında da anlamlı fark belirlenmiştir ($F_{2,656}=8.03$, $p<.001$). Buradaki fark da 15-35 arasında mevcuda sahip olan öğrencilerin 35'in üstünde mevcuda sahip olanlardan daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır. Bu boyutta Kılınç (2013) yapmış olduğu "8. Sınıf Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen- Öğrenci Görüşleri ile Derse Yönelik Öğrenci Tutumları" konulu doktora tezi sonuçları arasında bir paralellik görülmüştür.

5. Araştırmanın beşinci alt probleminde "Öğrencinin sanat eğitimi aldığı mekânın türüne bağlı olarak sınıf yönetime dönük tutumları arasında fark var mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Buna göre öğrencilerin SOFT ($t=-13.64$, $p<.001$) ve OZB ($t=-2.90$, $p<.001$) puanları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Her iki boyutta da dersleri atölyede yapan öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin algı puanları daha yüksektir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puanlar arasında da anlamlı bir fark saptanmıştır ($t=-2.99$, $p<.001$) Buradaki fark da dersi atölyede yapan öğrencilerin puanlarının yüksek çıkmasından kaynaklanmıştır. Bu boyutta Gökaydın (2002), Polloway ve Patton (1997)' un yaptığı çalışmalar ile birebir örtüşmesine de büyük oranda benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

6. Araştırmanın altıncı alt probleminde "Okul türü, kademesi ve öğrenci cinsiyetine bağlı olarak sınıf yönetimine dönük tutumları arasında fark var mıdır?" sorusuna yanıt aranmıştır. Kız ve erkek ortaokul öğrencilerinin puanları arasında SİİD ($t=1.74$, $p<.001$) ve toplam TPLPUAN' da ($t=2.44$, $p<.05$) anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. SİİP boyutunda bu fark kızların puanlarının (Ort=3.93, S=.87) erkeklerin puanlarından (Ort=3.66, S=.93) yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. TPLPUAN' a ilişkin farklılık da kızların puanlarının (Ort=3.51, S=.59), erkeklerin puanlarından (Ort=3.36, S=.69) yüksek çıkmasından kaynaklanmaktadır. Cinsiyet değişkeni dikkate alındığında diğer boyutlarda ortaokul öğrencileri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Kız ve erkek lise öğrencilerinin hem toplam hem de dört boyutla ilgili puanları arasında anlamlı farka rastlanmamıştır.

Tam olarak örtüşme de Aksu (1997) ve Sever (2005)' in çalışmalarıyla bu boyutta kısmen de olsa örtüşme olduğu saptanmıştır. Diğer bir çalışmada Oyman (2010) "İlköğretim Okullarının Fiziksel Yapılarına İlişkin Öğrenci Tutumları ve Öğretmen Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tezinin sonucunda okul binalarının fiziksel yapılarına ilişkin sıcaklık, akustik, aydınlatma, iç hava kalitesi, yoğunluk oyun alanı, renk ve mobilya alt boyutlarında öğrencilerin iyi düzeyde tutum sergiledikleri ve öğretmenlerin yüksek düzeyde memnuniyete sahip oldukları bulunmuştur. Ayrıca öğrenci cinsiyetleri ve okul değişkenleri arasında da anlamlı farklara rastlanmıştır. Bu çalışma tamamen örtüşme de yaptığımız çalışma ile elde edilen bulgular konusunda kısmen benzerlik sergilemektedir. Bir başka araştırma Gürsoy (2014) " Güncel ve Popüler Müzik Dersine İlişkin Öğrenci Tutumları " konulu yüksek lisans tezidir. Bu araştırmanın sonucunda, öğrencilerin okudukları sınıf, cinsiyetlerine, mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına ve dinledikleri müzik türüne göre öğrenci tutumların da anlamlı fark bulunmamıştır ve tez konusu araştırmanın bu boyutunu desteklememektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimlerine Dönük Tutumlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, farklı sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçların yanı sıra uygulamacılar ve araştırmacılar için önemli görülen bazı öneriler yer almaktadır.

5. 1. Sonuçlar

"Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine Dönük Tutumları" adlı araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Okul kademesine göre ortaokul, lise ve GSL öğrencilerinin aldıkları puanlar incelendiğinde, SOFD, OZB boyutun da lise ve GSL öğrencilerinin ortaokul öğrencilerinden daha yüksek puan aldıkları fakat OPP, SİİD boyutunda ise ortaokul öğrencilerinin lise ve GSL öğrencilerinden daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Ortaokul, lise ve GSL de okuyan öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin algıları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre GRS öğretmeninin sınıf yönetimine karşı olan algıları incelenmiş ve kız ile erkek öğrencilerin aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. SİİD, ÖDD ve TPLPUAN boyutlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Gelir düzeyine ilişkin anlamlı farklılık sadece OPP boyutunda görülmüştür. Ailesinin gelir düzeyi 1000 TL'den az olan öğrencilerin aldıkları puanlar, ailesinin gelir düzeyi 3000 TL'den fazla olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Sınıf mevcuduna göre SOFT Boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılık sınıf mevcudu 15 ile 15-35 arasında olan dersliklerde öğrenim gören öğrencilerin al-

◆ Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu

dıkları puanların sınıf mevcudu 35 üstünde olan dersliklerde öğrenim gören öğrencilerden daha yüksek puan almalarından kaynaklanmaktadır. Diğer bir anlamlı farklılık OPP boyutunda görülmüştür. Sınıf mevcudu 15- 35 olanların puanları, mevcudun 35'in üstünde olanlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. TPLPUAN boyutunda da anlamlı farklılık elde edilmiştir. Mevcudun 25-35 arasında olduğu dersliklerde öğrenim gören öğrencilerin, 35'in üstünde mevcuda sahip dersliklerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek puan aldıkları görülmüştür.

Dersin işlendiği mekânın türüne göre (Atölye, sınıf) öğrencilerin sınıf yönetimine karşı olan algıları ile ölçekten aldıkları puanlar arasında da anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın SOFT VE OZB boyutu ile TPLPUAN boyutunda olduğu görülmüştür.

Araştırmada ortaokul ve lisede okuyan öğrencilerin cinsiyetlerine göre GRS öğretmeninin sınıf yönetimine karşı olan algıları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı da araştırılmıştır. Ortaokula giden kız ve erkek öğrencilerin puanları arasında SİİD ve TPLPUAN boyutunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

5. 2. Öneriler

5. 2. 1. Araştırmanın Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Bu bölümde yapılan araştırma sonucunda elde edilen sonuçlarına dair önerilere yer verilmektedir.

Araştırma sonuçları göstermiştir ki, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri dışındaki okullarda okuyan öğrencilere yönelik sanat derslerinde öğretim zamanı daha uzun tutulmalı ve sınıfın fiziksel düzenlenmesi, fiziksel olarak daha gelişmiş ve gelişmekte olan ergen öğrencilerin daha rahat ve özgürce hareket edebilmelerine olanak sağlama-yağı düşünülmektedir.

Erkek öğrencileri de sanat eğitiminde etkin hale getirmek ve sanat eğitiminin her aşamasından en üst düzeyde faydalanmalarını sağlamak için, erkek öğrencilerin bu derse karşı olan olumsuz tutumlarının kaynakları belirlenip, bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması sağlanmalıdır. Bunun için önce akademik düzeyde, sonrada bu akademik çalışmaların neticeleri doğrultusunda okullarda gerekli düzenlemelere gidilmelidir.

Öğrencinin maddi imkânsızlıklar dolayısıyla temin edemeyeceği malzemeler gerektiğiren çalışmalar yerine, toplumun her kesinden insanların rahatça ulaşabileceği malzemelere dayalı çalışmalara yer verilebilir.

Genel eğitimin en büyük sıkıntısı olan kalabalık sınıfların mevcutları azaltılarak Avrupa standartlarında sınıflar oluşturulabilir.

Ülkemizdeki bütün okullarda Görsel Sanatlar eğitimi atölyelerinin oluşturulması sağlanabilir.

Fiziksel olarak Kız öğrencilere nazaran daha gelişmiş ve ilgi ihtiyaçları daha farklı olan erkek öğrenciler için daha verimli olmak adına genel plan ve programdan farklı olarak alternatif bir plan-program hazırlanması önerilebilir.

6. KAYNAKLAR

- Aksu, F. (1997). Öğretmenlerin sınıf yönetimindeki etkinliği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Altun, G. (2010). Özel eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin örgütsel ve güven düzeyleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul.
- Artut, K. (2002). *Sanat eğitimi, kurumları ve yönetimleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Barker, C., Pistrang, N., & Elliott, R. (2002). *Research Methods in Clinical Psychology*, Chichester: John Willey & Sons, 2002.
- Bursalıoğlu, Z. (1987). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*, genişletilmiş yedinci baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No:154.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. Trabzon
- Ersoy, A. (1990). Türkiye’de güzel sanatlar eğitiminin resim- iş olarak anılan disiplinlerin ilk ve ortaöğretim düzeyindeki sorunlar. Eğitim Bilimleri Birinci Ulusal Kongresi, 24-28 Aralık. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Ertemin, B. (1997). İlköğretim okulları resim-iş öğretim programının değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gökaydın, N. (1990). *Eğitimde tasarım ve görsel algı (Temel tasarım eğitimi)*, Ankara: Sedir Yayın Evi.
- Gökaydın, N. (2002). *Temel sanat eğitimi (Sanat eğitimi sistemi ve bilgi kapsamı)*. Ankara: MEB Yayıncılık.
- Grolier International Americana Encyclopedia (1993). Den-Evr (C.5). Danbury, Connecticut, İstanbul.
- Gürsoy, G. (2014). Güncel ve popüler müzikler dersine ilişkin öğrenci tutumları. Yayınlanmamış yüksek lisan tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Gürsel, M. (Ed). (2011). *Sınıf yönetimi*. Konya: Eğitim Kitapevi.
- Karasar, N.(2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* (18. bs). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karip, E. (Ed). (2002). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kılınç, H. H. (2013). 8. Sınıf vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen öğrenci görüşleri ile derse yönelik öğrenci tutumları, Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

◆ **Firdevs Bayrak Bayat / Raif Kalyoncu**

- Konak, A. (2012). İlköğretim 6. sınıf görsel sanatlar eğitimi ders içi etkinliklerin öğrencilerin demokratik tutumlarına etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- MEB (2006). İlköğretim genel müdürlüğü görsel sanatlar dersi öğretim programı. Ankara.
- Oyman, N. (2010). İlköğretim okullarının fiziksel yapılarına ilişkin öğrenci tutumları öğretmen memnuniyetleri değerlendirilmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir Osman Gazi üniversitesi, Eskişehir.
- Öncel, R. (2000). *Eğitim ve eğitim bilimleri sözlüğü*. Ankara: MEB Yayınları.
- Öz, F. (2003). İlköğretim 2. kademesinde resim-iş dersine ayrılan sürenin dersin niteliğine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Polloway, E. A., Patton, J. R. (1997). *Strategies for teaching whith special needs. the uniteded states of america*: New Jersey: Merrill, an Imprint of Macmillan Publishing Company.
- San, İ. (1983). *Sanat eğitimi kuramları*. Ankara: Tan Yayınları.
- Sever, B. (2005). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin resim-iş dersine ilişkin görüşlerinin tam öğrenme modeline göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Sundor, G. (2006). *Temel sanat eğitimi "aynanın gerçeği" temel tasarım resim eğitimi ve sanatla karşılaşma*. İstanbul: Tıglat Matbaacılık a.ş.
- Tuna, S. (2004). " Sanat eğitiminin gerekliliği ve güncelliği," *Çağdaş Eğitim Dergisi* (306), 29-34.
- Turanlı, A. S. (1995). Öğrencilerin sınıf yönetimine yönelik öğretmen davranışlarına dair beklenti ve algıları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uçan, A. (1995). "Türkiye'de güzel sanatlar fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi". *Anadolu Sanat Dergisi*, 4, 121,142.
- Uysal, A. (2005). İlköğretimde verilen sanat eğitimi derslerinin yaratıcılığa etkileri. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi*, Cilt 6,Sayı1 Sayfa 41-47.
- Yolaç, G. (2009). İktisadi kalkınmada eğitimin önemi, teknoloji ve tasarım dersine yönelik öğrenci tutumlar. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara

